

Vanhempainpuhelimien vuosiraportti 2016

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Lapset ensin.

Julkaisija

Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Toinen Linja 17
00531 Helsinki
www.mll.fi

Teksti

Heidi Holappa, Hanna Iso-Metsälä, Tatjana Pajamäki

Kansikuva

Colourbox

Ulkoasu

Hahmo

Taitto

Virma

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on avoin kansalaisjärjestö, joka edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. MLL:n tavoitteena on lapsiystävällinen Suomi.

MLL tuntee perheiden arjen ja tarjoaa eri elämäntilanteissa vertaistukea, monipuolista vapaaehtoistoimintaa sekä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Suomen suurimpaan lastensuojelujärjestöön kuuluu 87 000 jäsentä, 556 paikallisyhdistystä, 10 piiri-järjestöä ja keskusjärjestö.

Vuosittain

- Lasten ja nuorten puhelin vastaa yli 30 000 yhteydenottoon.
- Vanhempainpuhelin vastaa yli 1 300 yhteydenottoon.
- Yläkouluissa toimii noin 11 000 MLL:n tukioppilasta. Internetissä nuoria tukevat verkkotukioppilaat, verkk@rit.
- Lähes 1 100 MLL:n kouluttamaa lastenhoitajaa työskentelee noin 5 000 perheessä.
- Yli 600 MLL:n kouluttamaa tukihenkilöä tekee työtä perheiden ja nuorten parissa.
- MLL ylläpitää yli 500 perhekahvilaa, joissa kokoonnutaan noin 15 500 kertaa.
- MLL:ssa toimii lähes 300 vertaisryhmää ja muuta aikuisten ryhmää.
- MLL:n kerhoissa käydään noin 511 000 kertaa.
- MLL järjestää koulujen alkaessa Hyvä alku koulutielle- ja Hyvä alku yläkouluun -kampanjat, joilla tavoitetaan yli 55 000 ekaluokkalaisten ja noin 50 000 seitsemäsluokkalaisten vanhemmat.

MLL tarjoaa kaikenikäisille mahdollisuuden osallistua työhön lasten hyväksi. MLL:n toiminnanperusta on paikallinen vapaaehtoistoiminta.

www.mll.fi

Sisältö

Vanhemmuuden tuki 2.0 | s. 5

Yhteydenotot vuonna 2016 | s. 6

Yhteydenottajat | s. 6

Kohtaamisen tavoitteet palvelussa | s. 6

Yhteydenottojen aiheet | s. 7

Chat löysi vanhemmat | s. 10

Päivystystoiminta vuonna 2016 | s. 11

Vanhempien palaute | s. 11

Vanhempainnetti | s. 11

Liite: Toimintaa ohjaavat eettiset periaatteet | s. 11

Vanhempainpuhelin ja Vanhempainnetti

Vanhempainpuhelin on vertaistukeen perustuva vanhemmuuden tuen muoto. Vanhempainpuhelimien numerossa 0800 922 77 päivystävät MLL:n kouluttamat vapaaehtoiset päivystäjät, jotka ovat itsekin vanhempia. Vanhempainpuhelimeen soittaminen on maksutonta. Vanhempainpuhelin päivystää neljänä päivänä viikossa: maanantaisin kello 10–13 ja 17–20, tiistaisin kello 10–13 ja 17–20, keskiviikkoisin kello 10–13 ja torstaisin kello 14–20.

Vanhempainnetin kirjepalvelu on anonyymi nettikirjepalvelu, jonne voi kirjoittaa ympäri vuoden ja vuorokauden. Viesteihin vastataan viikon kuluessa. Kirjepalvelu on osa MLL:n vanhemmille suunnattua nettisivustoa, Vanhempainnettii (www.mll.fi/vanhempainnetti). Maaliskuussa 2016 sivustolla avattiin chat-palvelu, joka on auki maanantaisin ja tiistaisin kello 10–13.

Vanhempainpuhelimeen voi soittaa, kirjepalveluun kirjoittaa ja chatissa keskustella nimettömästi ja luottamuksellisesti kaikissa vanhemmuuteen, lapsiperheen arkeen sekä lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä ja pohdinnoissa. Tavoitteena on vahvistaa vanhempien jaksamista, selviytymiskeinoja ja tietoisuutta kasvatusasioissa ja siten edistää lasten hyvinvointia.

Vanhempainpuhelimien ja nettikirjepalvelun päivystysvuoroa ohjaa ja vapaaehtoisia päivystäjiä tukee aina MLL:n työntekijä. Päivystystoiminta noudattaa eettisiä periaatteita, jotka on hyväksytty Vapaaehtoisen puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukunnassa. Periaatteiden mukaan yhteydenottajalle tarjotaan ennen kaikkea mahdollisuus luottamukselliseen keskusteluun. Puhelin- ja verkkoauttamisesta vastaa taustaorganisaatio, ei yksittäinen päivystäjä.

MLL:n Vanhempainnetti-sivusto (www.mll.fi/vanhempainnetti) on tarkoitettu vanhemmuuden tueksi 0–18-vuotiaiden vanhemmille. Se sisältää runsaasti tietoa lapsen ja nuoren kehityksestä ja hyvinvoinnista sekä muuta apua kasvattajan tueksi. Sivustoa käyttävät myös lapsiperheiden parissa työskentelevät ammattilaiset ja vapaaehtoiset, kuten esimerkiksi MLL:n auttavien puhelin- ja nettipalveluiden vapaaehtoiset päivystäjät. Vanhempainpuhelin ja Vanhempainnetti on Raha-automaattiyhdistyksen rahoittamaa toimintaa.

Vanhemmuuden tuki 2.0

Yhteydenotot Vanhempainpuhelimien palveluihin lisääntyivät edellisestä vuodesta 25 prosenttia. Vauvaikäisten vanhempia puhuttivat jatkuva väsymys, tuoreen vanhemmuuden herättämät yllättävät tunteet ja lapsen syntymän jälkeen huonontunut parisuhde.

Osalla vanhemmista puuttui tukiverkosto ja he yrittivät selviytyä yksin vaativasta arjesta. Toiset taas kärsivät perheen ulkopuolisten aikuisten tungetelusta ja määräilystä. Osa vanhemmista tuskaili eron jälkeisten kasvatuskäytäntöjen erilaisuutta, toiset surivat menetettyä ihmissuhdetta ja jotkut kamppailivat entisen puolisonsa manipulatiivisen tai aggressiivisen käytöksen kanssa. Osassa perheistä taloudelliset vaikeudet – päivittäisestä elämästä selviytyminen – olivat sumentaneet arjen pelkäksi selviytymiskentäksi. Toisilla työstressi tai puolison työn vaatimukset tekivät koko perheen arjesta stressaavaa.

Yhteydenotot kertovat, että perhe-elämään liittyvät vaikeudet ja huolet ovat hyvin moninaisia eikä vanhemmuuden haasteista voi tehdä helppoja yleistyksiä. Yhteistä yhteydenotoille on kuitenkin se, että vanhempien ei ole helppo kertoa huolistaan ja saada niihin apua. Moni vanhempi on päätenyt sinnittelemään yksin. Suomalaiseen kulttuuriin kuuluvan avunpyytämisen ja vastaanottamisen vaikeuden on toisinaan ajateltu olevan selitys sille, että monet vanhemmat jäävät yksin huoliansa kanssa. Yhteydenotot kuitenkin osoittavat, että vanhemmat ottavat mielellään vastaan tukea, joka lähtee heidän tarpeistaan, vanhempia kunnioittaen ja mahdollisimman kynnyksettömästi: vanhemmille sopivana aikana ja sopivassa paikassa. Vanhempainnetin kynnyksettömät chat-keskustelut kertovat, että monesti jo pelkkä huolen ääneen purkaminen helpottaa. Tuen

vaikuttavuus näyttää myös vanhempien palautteiden perusteella olevan suurinta silloin, kun huoli ei ole vielä kasvanut liian isoksi.

Syntyvyys on laskenut Suomessa alhaisimmalle tasolla vuosikymmeeniin. Vanhemmuudesta ei ole tarkoitusta selviytyä yksin. Kaikki keinot tukea vanhempien yksilöllisiä tarpeita ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on kartoitettava huolella. Jos tarjolla oleva tuki ei tavoita vanhempia tai kynnys hakeutua eri palvelujen piiriin on liian suuri, on arvioitava palvelujärjestelmän toimivuutta, ei yksittäisten vanhempien kykyä hakea tai vastaanottaa apua. Satavuotiaassa Suomessa on aika päivittää vanhemmuuden tuen muodot vastaamaan nykyvanhemmuuden tarpeita.

Haluan kiittää tällaisesta mahtavasta ILMAISESTA palvelusta! Kiitos <3

Se oli asiantunteva, monipuolinen ja lasta ymmärtävä.

Yhteydenotot vuonna 2016

Vuonna 2016 Vanhempainpuhelimien ja Vanhempainnetin kirjepalvelun vapaaehtoiset päivystäjät vastasivat yhteensä 1 367 yhteydenottoon, joista 823 oli puheluja, 254 nettikirjeitä ja 290 chat-yhteydenottoja. Yhteydenotot lisääntyivät edellisestä vuodesta yli 25 prosenttia.

Vanhempainpuheluun soitetuista puheluista 728 oli keskustelupuhelua, 61 kohderyhmään kuulumattomia puhelua ja 34 hiljaisia. Kohderyhmään kuulumattomilla puheluilla tarkoitetaan yhteydenottoja, joiden aihe ei liity vanhemmuuteen tai kasvatukseen.

Valtaosa (64 prosenttia) puheluista kesti alle 30 minuuttia. Yli puolen tunnin puhelua oli 29 prosenttia ja yli tunnin puhelua 7 prosenttia. Yhden vastauskirjeen kirjoittamiseen meni päivystäjältä yleensä vähintään puoli tuntia, keskimäärin hieman yli tunti.

Yhteydenottajat

Yhteydenottajista 84 prosenttia oli naisia ja 16 prosenttia miehiä. Suurin osa yhteydenottajista oli vanhempia. Palveluun ottivat yhteyttä myös perheiden läheiset, kuten isovanhemmat, muut sukulaiset tai tuttavaperheet. Lisäksi muutamia am-

mattilaisyhteydenottoja otettiin vastaan. Hieman alle puolet (45 prosenttia) yhteydenottajista asui kahden vanhemman perheessä. Yksinhuoltajuus tai yhteishuoltajuus oli 23 prosentilla ja 9 prosenttia eli uusperheessä. Eniten yhteydenottoja otettiin vastaan leikki-ikäisten ja 7–11-vuotiaiden vanhemmilta. Kolmanneksi eniten yhteyttä ottivat vauva- ja taaperoikäisten vanhemmat.

Kohtaamisen tavoitteet palvelussa

Palvelussa kohtaamisen tavoitteina ovat ennen kaikkea kuulluksi tuleminen ja vanhemman omien voimavarojen tukeminen. Vapaaehtoinen päivystäjä, itsekin vanhempi, kuuntelee ja kohtaa yhteydenottajan lämmöllä. Hän myös auttaa yhteydenottajaa vaikeiden asioiden herättämien tunteiden sietämisessä ja kannattelemisessa. Päivystäjä voi myös tuoda uusia näkökulmia tilanteeseen sekä auttaa soittajaa näkemään asiaa lapsen silmin. Tarvittaessa palvelussa voidaan myös kertoa ammattiavusta ja motivoida avun hakemiseen. Yleensä vanhempi ja päivystäjä pohtivat yhdessä sopivaa tahoja, joka useimmiten löytyy

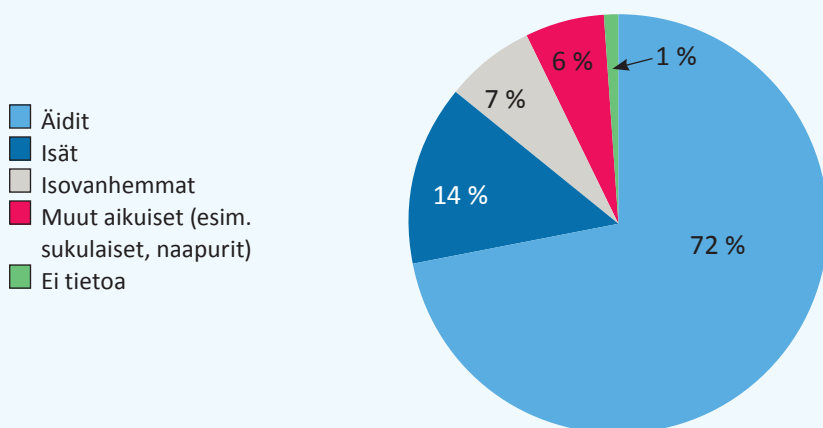
*Kiitos
ideoista,
tämä on
loistava
palvelu.*

julkisista perus- tai erityispalveluista.

Yleisimpiä ammatillisia jatko-ohjaustahoja olivat perheneuvola (10 prosenttia), neuvola (6 prosenttia) sekä lastensuojelu (4 prosenttia). Myös koulun oppilashuoltopalveluihin kuuluvat ammattilaiset, kuten kuraattorit, psykologit ja terveydenhoitajat, olivat yleisiä jatko-ohjaustahoja (yhteensä 10 prosenttia). Noin 3 prosenttia yhteydenottajista ohjattiin ottamaan yhteyttä perheoikeudellisiin ammattilaisiin, kuten lastenvalvojaan. Mielenterveyspalveluihin ohjattiin 4 prosenttia yhteydenottajista.

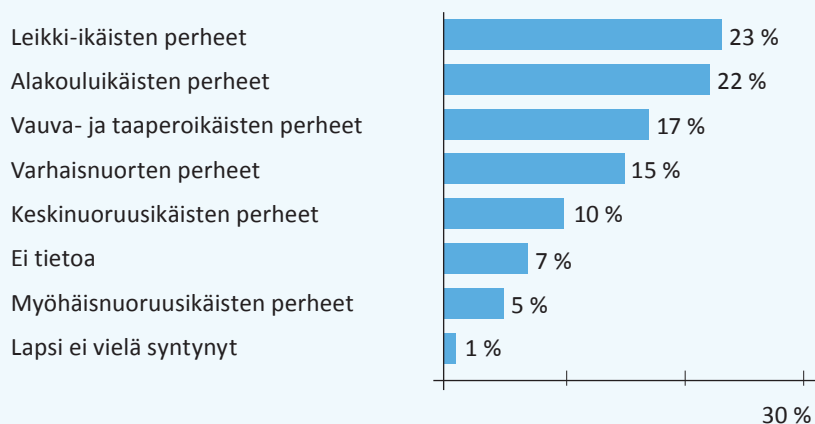
Yhteydenottajia kannustettiin myös puhumaan huolestaan jonkun läheisen, kuten kumppanin, ystävän tai sukulaisen kanssa. MLL:n palveluihin, kuten Vanhempainnetti-sivustolle tai yhdistysten järjestämään perhetoimintaan, ohjattiin 18 prosenttia yhteydenottajista.

Yhteydenottajat vuonna 2016

Huom! Yhteydenottajan taustatieto merkitään kaikista paitsi hiljaisista ja kohderyhmään kuulumattomista puheluista sekä testikirjeistä.

Perheiden lasten ikä

Huom! Perheen lasten ikävaiheeksi voidaan valita useampi vaihtoehto.

Yhteydenottojen aiheet

Puhelut, kirjeet ja chat-keskustelut tilastoidaan yhteiseen yli sata aihetta kattavaan tilastointiohjelmaan. Tilastoinnissa erotetaan toisistaan lasta ja vanhempaa koskevat aiheet.

Lasta koskevat aiheet

Eri-ikäisten lasten kehitysvaiheet ja niihin liittyvät haasteet olivat yleisimpiä lasta koskevia aiheita. 15 prosenttia näistä aiheista liittyi pienten lasten, vauva- ja/tai leikki-ikäisten kasvuun ja kehitykseen. Syömiseen ja nukkumiseen liittyvät vaikeudet sekä lapsen temperamenttia koskevat kysymykset ja pohdinnat olivat yleisiä. Erilaiset kehityksen taitekohdat, kuten tahtoikä ja murrosikä, kuuluivat myös yhteydenotoissa. Aiheista 7 prosenttia käsitteli murrosikäisen nuoren kanssa koettuja haasteita, kuten tunne-elämään liittyviä kysymyksiä sekä käyttäytymisen muutoksia.

Toiseksi eniten käsiteltiin perheen tai lapsen elämään liittyviä ihmissuhteita. Yleisimmin puhuttiin uusperheen ihmissuhteista, lapsen sisarus- sekä kaverisuhteista sekä lapsen kokemasta yksinäisyydestä. Lasten sosiaaliset suhteet ja niissä pärjääminen

Vauva- ja pikkulapsiperheet

Äiti otti yhteyttä kohta 3-vuotiaan tyttärensä mustasukkaisuudesta perheen 2 kuukauden ikäistä vauvaa kohtaan. Tytär oli nukkunut täydet yöunet ennen vauvan tuloa, mutta nyt hän ei suostunut nukahtamaan iltaisin ja päivät olivat sen vuoksi kiukkuisia. Äiti ei voinut jättää vauvaa hetkeksikään kahdestaan isomman sisaruksen kanssa, ja äidin hermot alkoivat mennä. Hän kertoi rakastavansa suuresti isompaa lastaan ja ihmetteli, mikä tähän on mennyt. Hän pyysi neuvoja arjen sujumiseen.

Mummi kirjoitti ja pyysi tukea 4,5-vuotiaan lapsenlapsensa yökasteluun. Tyttären perheessä on menossa eroproessi, johon poika vaikutti reagoivan aloittamalla yökastelun. Perhe oli kysynyt tukea neuvolasta, jossa perhettä oli vain neuvottu odottamaan ja seuraamaan tilannetta.

Alakouluikäisten perheet

Chat-yhteydenotto isältä, jonka 11-vuotias tytär on jätetty säännöllisesti ulos pihaleikeistä. Pihapiiriin oli muuttanut uusi tyttö, joka oli alkanut domonoida kaveriporukkaa, johon tytär oli aiemmin tiiviisti kuulunut. Vanhemmat olivat keskustelleet uuden tytön vanhempien kanssa, mutta näiden mielestä ongelma oli yhteydenottajan lapsessa. Isä oli huolissaan tyttärestään, joka oli muuttanut itkuseksi, ei halunnut lähteä kouluun ja jolla ei ollut enää seuraava pihalla.

Äiti soittaa itkien ja kertoo 8-vuotiaasta pojastaan. Vanhemmat olivat eronneet muutama vuosi sitten ja äidillä on siitä edelleen huono omatunto. Poika on vetäytynyt pelaamaan omaan huoneeseensa eikä vietä aikaa muun perheen kanssa. Pojan koulunkäynti ja harrastukset sujuvat, mutta äiti mietti, miten saisi pojan ja uuden miesystävänsä välit paremmiksi.

puhuttivat erityisesti alakouluikäisten lasten vanhempia.

Tilastoiduista lasta koskevista aiheista yli 13 prosenttia käsitteli lapsen mielenterveyttä. Yleisimpiä aiheita olivat masentunut mieliala tai ahdistuneisuus, uupumus ja stressi, psyykkiset sairaudet, viiltely ja päihteiden käyttö. Valtaosa psyykkistä terveyttä koskevista yhteydenotoista liittyi varhaisnuoruuden ikävaiheeseen.

Neljänneksi yleisimmin käsiteltiin lapsiperheen arjessa kohdattuja haasteita, kuten kodin pelisääntöjä ja niiden noudattamista, eriasteista rajojen kokeilua sekä nuorten itsenäistymiseen ja aikuis-

tumiseen liittyviä käytännön haasteita.

Vanhempien ero puhutti 7 prosentissa yhteydenottoja. Ero kuului niin äitien, isien kuin perheen muiden läheisten aikuisten, esimerkiksi isovanhempien yhteydenotoissa. He olivat huolissaan lasten tai lastenlastensa hyvinvoinnista perheen muuttuvissa tilanteissa.

Osa yhteydenotoista liittyi lapsen kokemaan kaltoinkohteluun tai hyväksikäyttöön, yleisimmin fyysiseen pahoinpitelyyn tai seksuaaliseen hyväksikäyttöön.

Lapsen liittyvissä aiheissa viranomaiset ja ammattilaiset ja heidän

toimintansa kattoivat 4 prosenttia tilastoiduista aiheista. Näissä yhteydenotoissa kuuluivat erityisesti suhteet koulun ammattilaisiin sekä lastensuojelun sosiaaliryhtymätekijöihin.

Vanhempaa koskevat aiheet

Yhteydenotoista 24 prosenttia kertoi vanhemmuuteen liittyvistä tunteista ja kokemuksista. Näitä olivat muun muassa riittämättömyyden tunteet vanhempana tai kasvattajana, vanhemmuuteen liittyvien odotusten ja todellisuuden väliset ristiriidat sekä lapsen kohdistuvat

12–17-vuotiaat

Murrosikäisten ja nuorten perheet

Äiti kysyi neuvoa, miten toimia 15-vuotiaan pojan kanssa, joka ei noudata kotiintuloaikoja eikä muita kodin sääntöjä. Poika on alkanut viettää aikaa epämääräisten kavereiden kanssa, joita äiti ei tunne. Äidillä on huoli pojan koulunkäynnistä, sillä tämän olisi vielä nostettava keskiarvoa päästäkseen haluamaansa lukioon. Pojan kaikki aika tuntui menevän kavereiden kanssa mopolla ajeluun.

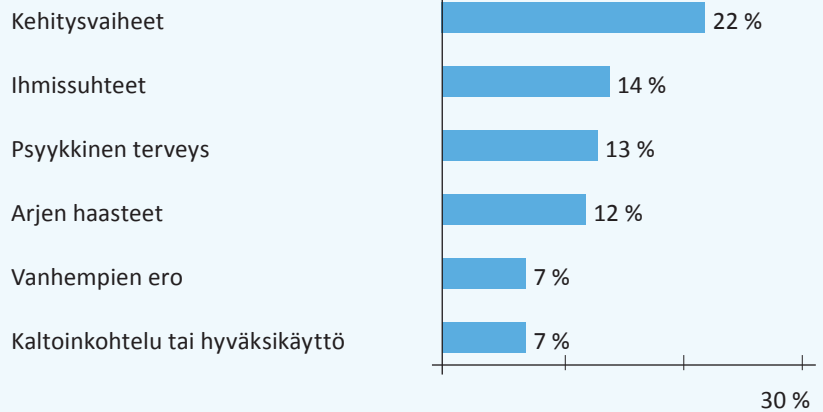
Vanhemmat olivat huolissaan 13-vuotiaasta yläkouluun siirtyneestä nuorestaan. Tytöllä oli alakoulussa hyviä kavereita, mutta yläkouluun siirtymisen jälkeen nämä eivät ole enää halunneet olla tytön kanssa. Äiti oli huomannut tyttärensä kädessä viiltojalkia ja oli ollut siitä yhteydessä kouluterveydenhoitajaan, mutta oli kokenut yhteydenoton lähinnä vanhempaa syyllistävänä. Tyttö ei halunnut mennä kouluun, koska ei pysty olemaan ryhmätilanteissa. Kaikki tuntui toivottomalle.

18-vuotiaat

Itsenäistyvän nuoren perheet

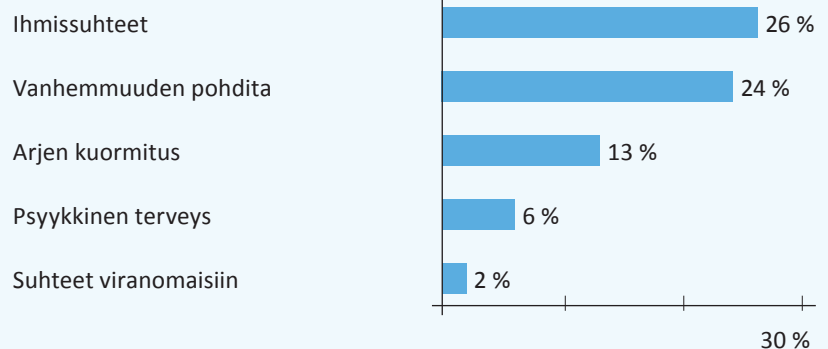
Isä otti yhteyttä 19-vuotiaasta tyttärestään, joka ei hyvästä koulumenestyksestä huolimatta ole saanut jatko-opiskelupaikkaa ja alkaa väsyä töiden etsimiseen. Töitä ei tunnu löytyvän, ja tyttäretä masentaa se, että ystävät ovat jo päässeet opiskelemaan. Tytär vaikuttaa vieraantuvan kaveriporukastaan.

Yleisimmät lasta koskevat aiheet

Huom! Taulukossa ovat vain yleisimmät aihealueet, minkä vuoksi prosenttilukujen summa on alle sata.

Yleisimmät aikuista koskevat aiheet

Huom! Taulukossa ovat vain yleisimmät aihealueet, minkä vuoksi prosenttilukujen summa on alle sata.

kielteiset tunteet. Erityisesti leikki-ikäisten ja alakouluikäisten lasten vanhempia puhuttivat ristiriitaiset tunteet suhteessa omiin lapsiin. Myös isovanhemmat ottivat yhteyttä aikuisten lastensa perhetilanteista. Isovanhemmat olivat huolissaan lapsenlapsistaan, joita isovanhempien mielestä kohdeltiin perheessä epäoikeudenmukaisesti. Toisinaan lasten perheiden asiat kuormittivat isovanhempaa niin, että tämän omat voimat olivat ehtyneet.

Arjessa kuormittumisesta puhuttiin 13 prosentissa tilastoiduista aiheista. Arjessa suoriutuminen, työn ja perheen yhteensovittaminen sekä perheiden asumisolosuhteet kuuluivat yhteydenotoissa. Taloudelliset vaikeudet ja huolet puhuttivat osaa vanhemmista. Arjen kuormittumisesta keskustelivat erityisesti pienten, alle kouluikäisten lasten vanhemmat.

Myös vanhemman omaan tai läheisen aikuisen psyykkiseen terveyteen liittyvät teemat olivat yleisiä. Eniten puhuttiin uupumuksesta, stressistä sekä masennuksesta ja ahdistuneisuudesta. Moni yhteydenottaja oli huolissaan oman psyykkisen terveyden vaikutuksesta vanhemmuuteensa.

Aiheista 2 prosenttia liittyi perheiden parissa työskenteleviin ammattilaisiin. Näitä ammattilaisia olivat muun muassa sosiaalityöntekijät, perhetyöntekijät, lastensuojelun ammattilaiset, opettajat sekä päiväkodin työntekijät. Yhteydenotoissa puhuttiin myös paljon eron jälkeiseen vanhemmuuteen liittyvistä kohtaamisista ammattilaisten, esimerkiksi lastenvalvojien, kanssa.

Vanhempia koskevista aiheista yleisimpiä (26 prosenttia) olivat erilaiset ihmissuhteissa kohdatut vaikeudet. Yhteydenotoissa tulivat esille vanhempien väliset keskinäiset ristiriidat, joissa yleisemmin oli kysymys erimielisyyksistä rajojen asettamisesta lapselle, parisuhteen kriisiytymisestä tai eron jälkeisen vanhemmuuden jakamisesta.

Rajojen asettaminen on ollut useamman vuoden ajan yleisin yksittäinen aihe Vanhempainpuhelimessa ja nettipalveluissa. Tällä tarkoitetaan tilanteita, joissa yhteydenottaja on joutunut asettamaan jollekin lähellä olevalle aikuiselle rajoja oman ja lastensa hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Nykyiselle tai entiselle puolisololle on esimerkiksi yritetty asettaa rajoja tilanteissa, joissa vanhempi on kokenut puolisonsa keskittyvän jaetun vanhem-

muuden sijasta pelkästään omaan elämänsä: työhön tai harrastuksiin, minkä vuoksi yhteyttä ottava vanhempi on uupunut. Vakavimmissa tapauksissa yhteydenottaja oli joutunut pohtimaan rajojen vetämistä kumppanin mielenterveysongelmien, pähteiden liikakäytön tai väkivaltaisen käyttäytymisen vuoksi.

Osa yhteydenottajista oli joutunut asettamaan rajoja myös omille vanhemmilleen tai muille läheisilleen, joiden koettiin vaikuttavan liikaa perheen yksityisiin asioihin. Yhteydenottajat pohtivat keinoja suojata omaa näkemystään ja perhe-elämäänsä ulkopuolelta tulevilta neuvoilta ja puuttumisilta. Erotilanteissa tai uusperheissä rajoja oli asetettu myös yhteydenottajan tai kumppanin entiselle puolisololle, suvulle tai läheisille, jotka olivat puuttuneet lasten kasvatukseen tai uuden perheen tapaan elää. Yhteydenottajat kertoivat toisinaan myös joutuvansa rajaamaan muita perheen lähellä olevia aikuisia, esimerkiksi lapsen tuttaviin vanhempia tai naapureita, näiden puuttuessa epäkunnioittavasti perheen tilanteeseen.

Osa vanhemmista kertoi joutuvansa asettamaan rajoja jo täysi-ikäisille lapsilleen esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsella oli vakava päihde- tai mielenterveysongelma. Vanhempi joutui suojaamaan perheen nuorempia alaikäisiä lapsia tai omaa jaksamistaan.

Aikuisia koskevia huolia

Mies otti yhteyttä chatissa ja pyysi tukea vaikeaan perhetilanteeseensa. Hänellä on takana vaikea ero ja nyt ex-vaimo käyttää lapsia viestinviejinä vanhempien välillä. Mies toivoo, että aikuisten asiat hoidetaan aikuisten kesken, mutta ex-puoliso toimii toistuvasti vastoin yhteisiä sopimuksia. Yhteydenpito aikuisten välillä on lähinnä naisen syyllistäviä tekstareita, joiden vuoksi mies on joutunut vaihtamaan puhelinnumerosensa ja asettamaan naisen yhteydenpidolle rajat jaksakseen. Lapset eivät haluaisi mennä äidilleen.

i Finnish Safer Internet Centre -projekti MLL on mukana EU:n rahoittamassa Finnish Safer Internet Centre -projektissa. MLL toteuttaa hankkeen Helpline-toimintoa tarjoamalla tukea ja apua mediaan liittyvissä kysymyksissä. Hankkeen yhteistyökumppanit ovat Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ja Pelastakaa Lapset ry.

Vuonna 2016 Vanhempainpuhelimessa, kirjepalvelussa ja chatissa vastattiin 108:aan mediaa koskevaan yhteydenottoon. Yleisin aihe oli lasten ja nuorten tai vanhemman netinkäyttö, pelaaminen ja siihen liittyvät rajat. Aihe puhutti kaikenikäisiä vanhempia ja yleisin teema oli haasteet mediankäytön rajaamisessa. Muita tavallisia aiheita olivat lasta tai nuorta ahdistavat mediasisällöt, esimerkiksi porno, uutiset, itsetuhoisuus. Myös sosiaalisen median käyttöön liittyvät aiheet puhuttivat kymmeniä yhteydenottajia. Monen yhteydenottajan lapselle sosiaalisen median erilaiset ympäristöt olivat tärkeitä yhdessäolon kanavia. Ympäristöt olivat usein vanhemmille vieraita, ja moni pohti, miten pysyä perillä lapsen elämän tärkeistä ihmissuhteista ja miten pystyä huolehtimaan, että lapsella on kaikki hyvin.

Nainen soitti miehensä pitkään jatku-neesta masennuksesta, jonka takia koko perhe varoo hermostuttamasta isää. Nainen oli huolissaan lasten kaverisuhteista, koska lapset eivät voi kutsua ystäviä kotiinsa. Nainen mietti, miten voi tukea miestänsä, joka on ollut pitkään myös työtön.

Vanhempi otti yhteyttä, koska isovanhemmat ovat perheen kanssa eri linjoilla lasten kasvatuksesta. Isovanhemmat kannattavat tiukempaa kuria ja heidän mielestään fyysinen kuritus on sallittua, vanhempien kasvatustyyllillä lapsi kuulemma menee pilalle. Vanhemmat ovat uupuneita syyllistämisestä ja arvostelusta. Isovanhemmilla on merkittävä rooli muidenkin lastensa elämässä, ja yhteydenottaja kokee, ettei heille voi sanoa vastaan. Kuitenkin oman perheen hyvinvoinnin vuoksi vanhemmat ovat päättäneet, etteivät lapset mene isovanhemmille hoitoon. Yhteydenottaja purkaa ahdistavaa tilannetta ja hakee oikeutusta olla omanlaisensa vanhempi.

Chat löysi vanhemmat

Vanhempainnetin chat-palvelu on löytävää ja varhaista vanhemmuuden tukea, jossa vanhemmalle tarjotaan keskustelua jo siinä vaiheessa, kun vanhempi vasta etsii tietoa mieltään mahdollisesti painavaan asiaan.

Vanhempainnetissä kävijöiden ruudulle ilmestyvä chat-ikkuna tarjoaa tilaisuuden anonyymiin, kynnyksettömään ja kiireettömään yhteydenottoon vanhemmalle sopivana ajankohtana. Chat on laajentanut mahdollisuuksia ottaa yhteyttä myös lyhyinä hetkinä: bussipysäkillä, työpaikalta tai kesken lasten leikkejä kotoa.

Vuonna 2016 vanhempainchatissa tavoitettiin 290 yhteydenottajaa. Suurin osa oli vanhempia, mutta chattia käyttivät myös ammattilaiset ja opiskelijat, nuoret sekä lapsesta huolissaan olevat muut aikuiset. Ammattilaiset etsivät Vanhempainnetin sivuilta tietoa lapsen kehityksestä sekä työvälineitä perheen tai lapsen kans-

sa työskentelyyn. Suurin osa vanhemmista ja lapsen läheisistä haki tietoa lapsen kehityksestä pikkulapsivaiheessa ja murrosiässä sekä lapsen sosiaalisista suhteista.

Muihin Vanhempainpuhelimien kanaviin verrattuna chatissä keskusteltiin useammin vanhempien kuormittavasta arjesta. Vanhemmat kertoivat väsymyksestään ja purkivat osin jäsentymättömiä ajatuksiaan luottamuksellisessa dialogisissa päivystäjän kanssa. Monesti päivystäjä oli ensimmäinen, kelle yhteydenottaja asiastaan kertoi. Vanhemmat tasapainoilivat työn ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Vauva ja taaperoiikäisten vanhemmat kertoivat väsymyksestä, univajeesta ja kasvatushaasteista, jotka tekivät arjesta raskaan. Yhteydenottajat puhuivat avoimesti myös lasten sosiaalisia suhteita koskevista huolistaan tai kuinka entisen tai nykyisen kumppanin mielenterveysongelmat kuormittivat. Monelta vanhem-

malta puuttui läheisten tukiverkosto ja he pyörittivät arkeaan yksin tai kumppaninsa kanssa. Vanhemmat hakivat chatissä tukea myös psyykkiseen hyvinvointiin ja kertoivat masennuksesta, peloista, uupumuksesta sekä stressistä.

Vanhemmat olivat tyytyväisiä tarjottuun palveluun ja kokivat, että keskustelu oli helppo aloittaa anonyymisti ja kynnyksettömästi, koska yhteydenottoa ei tarvinnut etukäteen harkita ja pohtia. Palautteissa vanhemmat kokivat saaneensa päivystäjän kanssa keskustelusta tukea ja vahvistusta omalle vanhemmuudelleen, ymmärrystä ja varmuutta toimia vastedes lapsen kanssa.

Kiitos kommentteista todella paljon, helpotti tunnetta, ettei meidän lapsi ehkä ole ihan mahdoton.

Kiitokset keskustelusta, tuntuu taas vähän paremmalta!

Päivystystoiminta vuonna 2016

Keväällä 2016 Vanhempainpuhelin laajensi toimintansa osaksi Oulun päivystyspistettä, jossa entuudestaan toimii auttavien puhelinten Lasten ja nuorten puhelimen päivystys. Oulussa järjestettiin peruskurssi, josta Vanhempainpuhelimeen valmistui 7 uutta päivystäjää. Helsingissä järjestetyltä peruskurssilta valmistui 9 päivystäjää. Helsingin ja Oulun päivystyspisteissä toimi kaikkiaan 64 vapaaehtoista päivystäjää. Kaikki vapaaehtoiset haastateltiin ennen 35 tunnin mittaiselle peruskurssille pääsyä. Päivystäjille järjestettiin yhteensä 6 koulutustapahtumaa, joiden aiheita olivat muun muassa sukupuolen moninaisuus ja seksuaalisuus, eri kulttuuritaustaisen ihmisen kohtaaminen sekä vuorovaikutustaidot parisuhteessa.

Päivystäjien yhteisiä virkistystilaisuuksia järjestettiin Helsingissä ja Oulussa 5 kertaa. Osa koulutuksista sekä virkistystilaisuuksista järjestettiin yhteistyössä Lasten ja nuorten puhelimen päivystäjien kanssa. Päivystäjien lukupiiri Helsingissä kokoontui vuoden aikana säännöllisesti.

Yhteydenottoihin vastattiin päivystäjärhmissä, joita ohjaa ja tukee aina MLL:n työntekijä. Päivystäjillä on näin mahdollisuus saada välitöntä tukea ja palautetta. Ryhmässä toimiminen mahdollistaa myös oppimisen ja ajatustenvaihdon muiden vapaaehtoisten kanssa.

Vanhempien palaute

Moni vanhempi antoi yhteydenoton yhteydessä palautetta palvelusta. Vuonna 2016 päivystäjät kirjasivat yhteensä 488 palautetta, joista lähes kaikki olivat myönteisiä. Moni kiitti jo mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja jakaa asiansa toisen ihmisen kanssa niin puhelimesta kuin nettikanavissa. Yhteydenottajat kiittivät kuuntelemisesta, arvostuksesta ja rohkaisusta. Vanhemmat kertoivat saaneensa uusia näkökulmia tilanteeseen ja toisaalta kokivat, että saivat vahvistusta omille ajatuksilleen. Tärkeäksi koettiin myös se, että palvelusta sai tietoa tahoista, joihin ottaa seuraavaksi yhteyttä. Lisäksi kiitettiin Vanhempainnetin sivustolta löytyviä tukimateriaaleja, joita moni aikoi lukea. Yhteydenottajia rohkaistiin ottamaan tarvittaessa yhteyttä ammattilaispalveluihin.

Usea yhteydenottaja suunnitteli ottavansa pikaisesti yhteyttä esimerkiksi perheneuvolaan tai päiväkotiin. Useampi mainitsi, että aikoo vastakin soittaa Vanhempainpuhelimeen, koska koki saaneensa niin paljon. Palvelun olemassaolo nähtiin tärkeäksi.

Nettikirjeisiin liitettyllä palautelomakkeella saatiin 14 vastausta. Vanhempain mukaan nettikirjeessä on tärkeintä se, että vastaus tuntuu henkilökohtaiselta ja että siitä saa uusia näkökulmia ja uutta tietoa asiaan. Tärkeäksi nousi myös se, että vastaus oli helpottanut omaa oloa ja vahvisti omaa vanhemmuutta. Vanhemmat antoivat vastauskirjeen kouluarvosanaksi 8,3. Avoimissa palautteista kiiteltiin lämpimästä ja hyvästä vastauskirjeestä. Palauteen antajista 3 oli kirjoittanut palveluun aiemminkin. Lähes kaikki vastajat voisivat oman kokemuksen perusteella suosittelua palvelua jollekin tutulle.

Vanhempainnetti

MLL:n Vanhempainnetti-sivustolla käytiin vuoden aikana yli 1,6 miljoonaa kertaa. Viimeisen kuuden vuoden aikana sivusto on kasvattanut kävijämäärää joka vuosi. Vuonna 2016 sivustolla käynnit lisääntyivät edellisvuodesta 5 prosenttia.

Vanhempainnetissä on tietotekstien ja oma-apuvälineiden lisäksi eri-ikäisten lasten vanhemmille tarkoitettu keskustelufoorumi, jota auttavien puhelinten ja nettipalvelujen työntekijät moderoivat. Osa Vanhempainpuhelimen päivystäjistä kommentoi keskustelufoorumin kirjoituksia ja aktivoi keskusteluja osana päivystystyötään. Keskustelupalstalta vanhempia myös ohjataan tarvittaessa Vanhempainpuhelimeen ja Vanhempainnetin kirjepalveluun.

Keskustelupalstalla julkaistiin vuonna 2016 yhteensä 731 viestiä. Ylivoimaisesti suosituin keskustelupalsta oli Uusia ystäviä. Vuoden aikana palstalla julkaistiin 383 viestiä. Moni vanhempi on verkostoitunut palstan kautta samassa elämäntilanteessa ja samalla paikkakunnalla olevan vanhemman kanssa.

Kiitos, teette tärkeää työtä!

Toimintaa ohjaavat eettiset periaatteet

Liite

Auttavat puhelin- ja nettipalvelut kuuluvat Vapaaehtoisen puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukuntaan (PuhEet). Sen periaatteissa määritellään palvelun luonne sekä oikeudet ja velvollisuudet niin yhteydenottajalle, päivystäjälle kuin taustaorganisaatiolle.

Periaatteet on tiivistetty seuraavaan kolmeen kohtaan:

1. Palvelusta ja sen laadusta vastaa ylläpitäjäyhteisö, joka voi olla yhdistys, säätiö ja uskonnollinen yhdyskunta. Toiminta on yleishyödyllistä eikä palvelun ylläpitäjäyhteisö saa siitä taloudellista hyötyä.
2. Yhteydenottajalle tarjotaan mahdollisuutta tulla kuulluksi kyseiseen palveluun kuuluvissa asioissa. Palvelussa toteutuvat luottamuksellisuus, nimettömyys ja yhteydenottajan kunnioittaminen.
3. Päivystäjä on vapaaehtoinen tai palkattu, palvelun ylläpitäjäyhteisön tehtävään valitsema ja kouluttama henkilö, joka saa tehtävänsä tukea ja ohjausta. Päivystäjällä on oikeus pysyä nimettömänä ja olla suostumatta epäasialliseen kohteluun.

Vanhempainpuhelin

0800 922 77 (maksuton)

ma 10–13 ja 17–20

ti 10–13 ja 17–20

ke 10–13

to 14–20

Vanhempainnetin kirjepalvelu ja chat

www.mll.fi/vanhempainnetti

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

